

GÜMRÜK BİRLİĞİ'NİN REVİZYONU

M. Gökhan KİLİT

Strateji ve İş Geliştirme Müdürü

52 ★ yıl

Gümrük Birliği Güncelleniyor

*Türkiye ve AB arasında yürürlükte olan Gümrük Birliği'nin modernize edilerek taraflar arasındaki ticari ilişkilerin daha da güçlendirilmesi amaçlanırken, bu hedef doğrultusunda, GB'nin kapsamının **tarım, hizmetler ve kamu alımlarına** genişletilmesi öngörülüyor.*

52 ★ yıl 1965

Gümrük Birliği

Gümrük birliği 1995 yılında Türkiye-AB Ortaklık Konsey'inde alınan bir karar ile **31 Aralık 1995** itibarıyla uygulamaya koyuldu.

Türkiye'nin Gümrük Birliği'ne girdikten sonra küresel **katma değer zincirine** katkısını arttı.

Türkiye'nin dış ticarete **rekabet gücü** arttı.

Sınai **üretim kapasitesi** ve **verimliliği** arttı.

52 yıldır

Gümrük Birliği

Türkiye'ye gelen doğrudan yabancı yatırımların **yüzde 56'sı** AB kaynaklı.

Türkiye ihracatının **yüzde 48,5'ini**, ithalatının da **yüzde 40'ını** AB ile yapıyor.

52 yıldır

Gümrük Birliği İhtiyaca Cevap Veriyor mu?

Türkiye ve AB arasındaki ticareti sadece Gümrük Birliği düzenliyor.

Anlaşma sadece sanayi ürünlerinin ticaretini düzenliyor.

*Türkiye olarak mevcut anlaşmanın yol açtığı **sorunları ortadan kaldırmak** ve aynı zamanda AB pazarında rakibimiz olan **3'üncü ülkelere karşı ticari avantajlar** elde etmek istiyoruz.*

*Modernizasyonla Türkiye'de **yeni bir reform sürecinin** başlayacağını umuyoruz.*

52 ★ yıl

Gümrük Birliği İhtiyaca Cevap Veriyor mu?

Dünya **çok hızlı** bir şekilde değişiyor.

Fabrika üretim modelinden **üretim zinciri modeline** geçildi.

Türkiye Gümrük Birliği ile birlikte **AB üretim zincirlerinin bir parçası** haline geldi.

Fakat şimdi değer zincirleri ortaya çıktı. Yeni tür anlaşmalar ortaya çıktı. Gümrük Birliği içinde olmayan yeni anlaşmalar yapılmaya başlandı.

AB'nin diğer ülkelerle imzaladığı anlaşmalarla **Türkiye'nin AB'deki ekonomik avantajları sona erdi.**

52 ★ yıl

Gümrük Birliği Sorunlar

AB'nin değişen ticaret politikasına Türkiye'nin uyum sağlama gereği, ancak **karar almada yer almaması** nedeniyle süreçte belirleyici olmaması.

AB'nin STA imzaladığı ülkelerden Türkiye pazarına sanayi ürünlerinin gümrüksüz girmesi, ancak bu anlaşmalara taraf olmadığı için Türk mallarının söz konusu ülke **pazarlarına gümrüksüz erişimi olmaması**.

Gümrük birliği kapsamında **uyuşmazlıkların çözümü** ve ortak danışma prosedürlerinin yetersiz olması ve işlememesi.

52 ★ yıl

Gümrük Birliği Sorunlar

Kamyon *kotalarının* malların serbest dolaşımı önünde engel oluşturması.

***Vize engelinin* hala kaldırılmamış olması ve Türkiye'de üretilen sınıai malları AB'de serbest dolaşımda iken, o malları üreten ya da ticaretini yapan Türk vatandaşlarının aynı haktan yararlanamaması.**

52 ★ yıl
2017

Gümrük Birliği'nin Yeni Alanlara Genişletilmesi

Gümrük birliği **sınai ürünleri ve tarım ürünlerindeki sanayi payını** kapsayacak şekilde uygulamaya koyulmuştu.

Gerek **Ankara Anlaşması** gerekse ortaklığın geçiş dönemi koşullarını belirleyen **Katma Protokol** iki taraf arasındaki ekonomik entegrasyonun sermaye akımı, hizmetlerin serbest dolaşımı, yerleşme serbestliği ve tarım ürünlerinin serbest dolaşımı alanlarını da kapsamasını öngörmüştü.

52 ★ yıl

Gümrük Birliği'nin Yeni Alanlara Genişletilmesi

- *Kamu alımları*
- *Hizmet sektörleri*
- *Tarım ürünleri*

52 ★ yıl
2017

Kamu Alımları

AB ile kamu alımlarında uygulanacak ortak kuralların tesis edilmesi ve ulusal muamele temelinde pazar açılımı

Küresel ekonomi ile bütünleşme hedefi

Kamu alımlarında yerliye ayrıcalık tanıyan uygulamalar

Hedef

- *AB kamu alımlarına pazarına tam erişim*

AB Beklentisi

- *Offset ve fiyat avantajının kaldırılması*

52 ★ yıl

Hizmetler

AB ile hizmet sunumu serbestisi ve iş kurma hakkı alanında ulusal muamele temelinde pazar bütünleşmesi

Dünyanın en büyük hizmetler pazarına erişim

Kurulum-vatandaşlık şartlarının kaldırılması ihtiyacı

Hedef:

- **AB ile hizmetler alanında pazar bütünleşmesi**
- **Gerçek kişilerin hizmet sunumu amacıyla geçici dolaşımı**
- **Karayolları kotaları sorunun çözümü**

AB Beklentisi:

- **Mevzuat uyumu**
- **Mesleki yeterlilik çerçevesine uyum**
- **Kurulum-vatandaşlık şartının kaldırılması**

52 yıldır

Hizmetler

- Hizmetler sektörü Türkiye GSYH'sinin **yüzde 70'ini** oluşturuyor.
- Türkiye **hizmet ihraç eden** ülke konumunda.
- Türkiye, küresel hizmet ticareti sıralamasında **ihracat verilerine göre 16'ncı**; **ithalat verilerine göre ise 23'üncü** sırada yer alıyor.
- Hizmetler sektörünün Türkiye'nin toplam ihracatındaki katma değeri **yüzde 42**

52 ★ yıl 1965

Ülkelere Göre Küresel Hizmet Ticareti Payları (yüzde)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
AB-28	24,7	23,1	22,9	22,1	22,7	22,6
ABD	16,9	16,5	16,2	16,0	15,8	15,3
Çin	5,7	6,2	6,4	7,2	7,4	8,0
Japonya	5,2	5,0	4,8	4,6	4,2	4,6
Hindistan	3,3	3,9	4,0	4,0	3,8	3,9
Güney Kore	2,9	3,1	3,0	3,1	2,9	2,9
Kanada	2,9	3,0	2,9	2,9	2,8	2,5
Rusya	2,1	2,1	2,3	2,5	2,7	2,4
Brezilya	1,4	1,6	1,7	1,7	1,7	1,7
Avustralya	1,5	1,7	1,8	1,7	1,7	1,7
Suudi Arabistan	1,6	1,5	1,4	1,2	1,2	1,4
Türkiye	1,0	1,0	1,0	0,9	1,0	1,0
Meksika	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Endonezya	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,7
Güney Afrika	0,5	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4
Arjantin	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,4

Kaynak: Eurostat

52 yıldır

Türkiye'de Hizmetler Dengesi (milyon dolar)

Hizmetler Dengesi	2010	2011	2012	2013	2014
Taşımacılık	1,340	2,401	3,698	3,309	4,134
Turizm	17,391	20,171	21,251	23,180	24,480
İnşaat Hizmetleri	859	838	1,028	675	1,084
Sigorta Hizmetleri	-541	-472	-428	-718	-521
Finansal Hizmetler	-234	-690	-642	-555	-1,079
Diğer Ticari Hizmetler	-1,428	-1,529	-1,724	-2,158	-2,017
Resmi Hizmetler	-869	-1,059	-965	-888	-1,498
Diğer Hizmetler	76	483	284	99	763

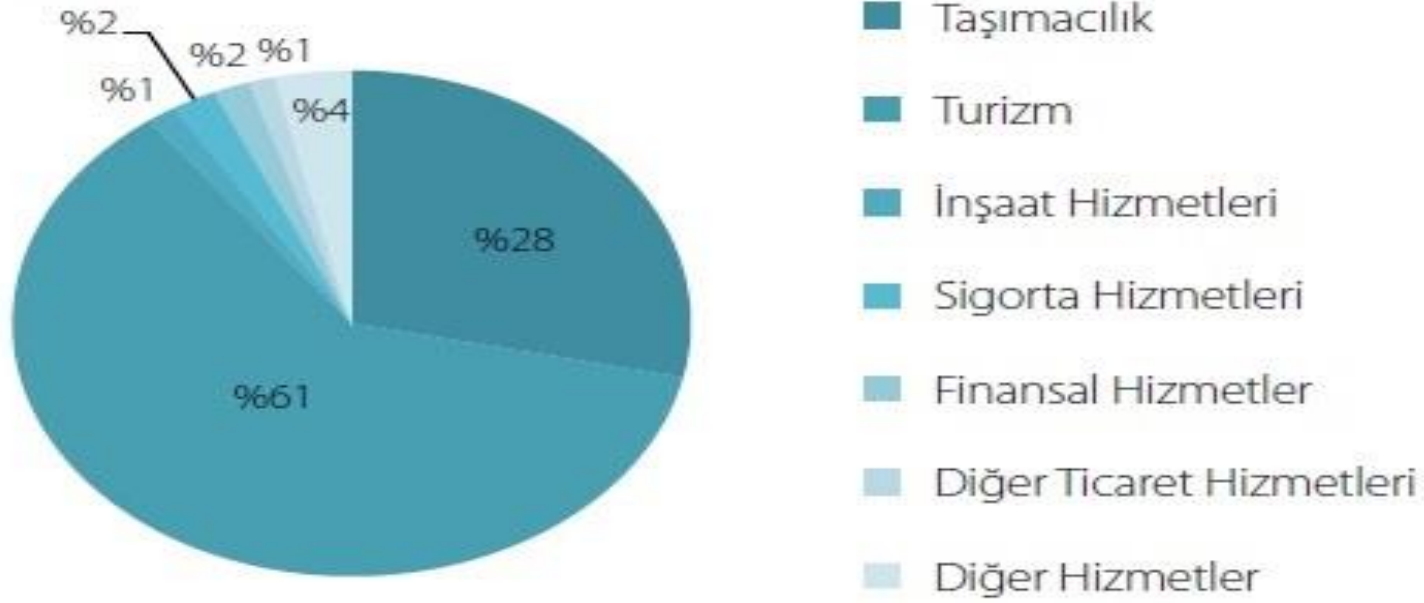
Kaynak: TCMB Ödemeler Dengesi Yıllık Ayrıntılı Sunum (1984-2014)

52 yıldır

Hizmet Sektörlerinin Toplam Hizmet İhracatı İçindeki Payı (yüzde) (2013 yılı)

Sektörlerin Toplam Hizmet İhracatı İçindeki Payı

Kaynak: T.C. Ekonomi Bakanlığı

52 yıldır

Türkiye ve AB Arasında Sektörlere Göre Hizmet Ticareti (milyon avro)

		2010	2011	2012	2013
Hizmetler (Genel)	Denge	6.008	5.849,5	4.603,5	4.885,7
	Gelir	14.350,8	14.970,3	14.454,6	15.361,2
	Gider	8.350	9.120,8	9.851	10.475,5
Taşımacılık	Denge	1.755,4	1.748	1.533,4	1.578,1
	Gelir	3.656,7	4.154,3	3.965,9	4.023,9
	Gider	1.901,3	2.406,2	2.432,5	2.445,9
Turizm	Denge	6.127,8	6.857,6	6.264,8	6.401,6
	Gelir	7.874,8	8.501,7	7.958,9	8.417,3
	Gider	1.747	1.644,1	1.694	2.015,7
İnşaat Hizmetleri	Denge	-41,5	-249,8	-56,8	-127,1
	Gelir	99,3	52,3	77,9	53,5
	Gider	140,7	302,1	134,7	180,6
Sigorta Hizmetleri	Denge	-47,1	-182,8	-147,6	-336,6
	Gelir	119	107,1	149,8	169,7
	Gider	166,1	290	297,4	506,3
Finansal Hizmetler	Denge	-595,8	-695,5	-893,8	-821,9
	Gelir	260,5	183,1	331,6	413,9
	Gider	856,4	878,6	1.225,3	1.235,7
Resmi Hizmetler	Denge	-2,2	-19,2	-34,5	-36
	Gelir	47	34	34,8	39,2
	Gider	49,2	53,2	69,3	75,2
Diğer Ticari Hizmetler	Denge	-89,6	-548,7	-475,7	-86,3
	Gelir	1.494,1	1.159,1	1.282	1.421,2
	Gider	1.583,8	1.707,8	1.757,7	1.507,5
Diğer Hizmetler* Posta ve Kurye	Denge	-12,4	-13,1	-10,4	-24
	Gelir	5,5	3,2	3,8	6,4
	Gider	12,4	13,1	10,4	24
Telekomünikasyon	Denge	-618	-658,1	-908,9	-1.069,1
	Gelir	410,7	352,8	298	358,9
	Gider	1.028,7	1.010,9	1.206,9	1.428

*Diğer hizmetler sınıflandırması kapsamına giren haber ajansı hizmetleri, telif hakkı ve lisans ücretleri ve imtiyaz haklarına ilişkin hizmetler verileri mevcut değildir.

Kaynak: Eurostat

52 yıl

Gümrük Birliği Hizmetler Sektörü için Fırsat mı; Zorluk mu?

- **Turizm, taşımacılık hizmetleri ve inşaat hizmetleri** gibi sektörlerde kazanımlar olacaktır.
- **Finansal hizmetler, sigorta hizmetleri** ve diğer hizmetler gibi sektörler kapsamında Türkiye üzerinde rekabetçi bir baskı oluşturacağını söylemek mümkün.
- Kısa ve uzun vadede sağlayacağı net ekonomik kazancın ötesinde, hizmetler sektörünün **yapısal dönüşümüne** de büyük bir katkı sağlayacaktır.

52 yıldır

Tarım

Tam liberalizasyon hedefi ile ileri taviz değişiminin yapılması

Sektörün yapısal sorunları ve OTP'ye dahil olmadan yapılacak açılıma ilişkin endişeler

Beklenti:

- Taze meyve sebze de ***giriş fiyatı*** uygulaması muafiyeti
- Zeytinyağı, fındık, üzüm ve işlenmiş tarım ürünleri açılımı

AB Beklentisi:

- Canlı hayvan, et, süt ürünleri, yağlı tohumlar, hububat, işlenmiş tarım ürünlerinde açılım
- Mevcut tavizlerin kullandırılması

52 yıldır

Senaryolar

(1) Gümrük Birliği'nin güncellenmesi ama tarımda tedbirli davranılması, **yüzde 50** bir açılım sağlanması.

(2) Gümrük Birliği'nin tarım, hizmetler ve kamu alımları dahil **tam** anlamda güncellenmesi.

(3) Gümrük Birliği'nin olduğu gibi sadece tek başına sanayi ile STA'ya dönüştürülmesi. Bu şu anki halden geri gitmek demek.,

(4) Gümrük Birliği'nin kapsamlı bir STA'ya dönüştürülmesi. Kamu ve hizmetlerde tam açılım, tarım ürünlerinde yüzde 50 açılım

52 yıldır

Gümrük Birliği'nin Güncellenmesi Kapsamında Tarım Sektörü

Senaryo 1

- *GB'nin işleyişinin iyileştirilmesi ve kapsamının genişletilmesi*

Varsayımlar

- *Sanayi ürünlerinde tarife dışı engellerin kaldırılması*
- *Tarım ürünlerinde tarife ve tarife dışı engellerin yüzde 50 azaltılması*
- *Hizmetler ve kamu alımlarında karşılıklı açılım*

Sonuçlar

- *GSYİH'da yüzde **0,98** artış (AB'de yüzde 0,03)*
- *İhracatta AB'ye yüzde **19,85** artış (Dünyaya yüzde 8,78)*
- *İthalatta AB'den yüzde **28,69** artış (Dünyadan yüzde 7,67)*

52 yıldır

Gümrük Birliği'nin Güncellenmesi Kapsamında Tarım Sektörü

Senaryo 2

- GB'nin işleyişinin iyileştirilmesi ve kapsamının genişletilmesi
- Ülkemizin STA yapabilme kapasitesinin artması

Varsayımlar

- Sanayi ürünlerinde tarife dışı engellerin kaldırılması
- Tarım ürünlerinde tarife ve tarife dışı engellerin kaldırılması
- Hizmetler ve kamu alımlarında karşılıklı açılım
- ABD, Kanada, Ekvator, MERCOSUR, Vietnam STA

Sonuçlar

- GSYİH'da yüzde **1,90** Artış
- İhracatta AB'ye yüzde **24,43** artış (Dünyaya yüzde 15,16)
- İthalatta AB'den yüzde **23,92** artış (Dünyadan yüzde 13,24)

52 yıldır

AB Etki Analizi

% Değişim	GSYİH		İHRACAT		İTHALAT	
	TÜRKİYE	AB	TÜRKİYE	AB	TÜRKİYE	AB
1. Gümrük Birliği'nin Güncellenmesi	1,44	0,01	3,20	0,05	3,02	0,1
2. Gümrük Birliği'nin Yeni Nesil STA'ya Dönüştürülmesi	0,26	-0,01	0,94	0,004	0,06	0,03

52 ★ yıl

Gümrük Birliği'nin Güncellenmesi Kapsamında Tarım Sektörü

Gümrük Birliği'nin Güncellenmesi ile ortaya çıkan refah artışının en önemli kaynağının
tarım sektöründe sağlanacak açılımlar
olduğu öngörülmektedir.

52 ★ yıl
1965

AB'nin Tarım Sektörü: Küresel Güç

Tarım ve gıda ürünü ihracatı **129,2 milyar avro**

Tarım ve gıda ürünü ithalatı **113,2 milyar avro**

242 milyar avro tarımsal ürün dış ticaret hacmine sahip olan AB bu alanda dünyanın en büyüğü

1 Trilyon Avroluk bütçesinin yaklaşık 3'te 1'ini tarıma ayırıyor.

52 yıldır

Tarım Ekonomisinde Coğrafi İşaretli Ürünlerin Önemi

- *AB, 2014 yılı rakamlarına göre coğrafi işaretli ürünlerin toplam değeri **55 milyar avro**.*
- *Bu ürünlerin üçüncü ülkelere ihracat değeri **11,5 milyar avronun** üzerinde*
- *AB'nin toplam ihracatı içerisindeki payı **yüzde 16***

52 ★ yıl

Güvenilir ve Kaliteli Ürünler

- Ürünlerin **tanınmasında** önemli bir role sahip
- Tüketicilerin gözünde **ürünlerin güvenilirliğini** artırıyor
- AB'de tescil edilen **1279 adet** gıda ve tarım ürünü mevcut

Üye Ülkelerde Coğrafi İşaretli Ürünler

- İtalya – 193 ürün, **6 milyar avro**
- Almanya - 68 ürün, **3,4 milyar avro**
- Fransa - 170 ürün, **3 milyar avro**
- İngiltere - 33 ürün, **1 milyar avro**
- İspanya - 128 ürün, **870 milyon avro**
- Yunanistan - 86 ürün, **753 milyon avro**

AB'de Tarım-Gıda Pazarının Yapısı (6 ülke 1 Ürün)

Fransa'da dondurulmuş gıda ürünü içerisinde bulunan et ürünlerinde at etine rastlaması ile ilgili olarak yapılan incelemede, söz konusu ürünün **Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'nde** bulunan bir tüccara sipariş verildiği ve tüccarın eti, **Hollanda'daki** bir toptancıdan temin ettiği ve **Hollandalı** toptancıya ise ürünün **Romanya'da** bulunan bir mezbahadan ulaştırıldığı belirlenmiştir. Bunun ardından ilk siparişi veren firma, kendisine ulaşan eti **Fransız** bir firmanın sahibi olduğu **Lüksemburg'daki** fabrikaya teslim ettiği ve ürünün **İsveç** markası altında AB'de piyasaya sürüldü.

dreamstime.com

52 yıldır

AB Üyeliğinin Tarıma Etkisi (OTP Etkisi)

AB'de **yeni üye ülkelerdeki** çiftçilerin gelirleri, AB'ye katılımı birlikte açık bir biçimde artış gösterdi.

2000 ile 2011 arasında

Letonya'da **5 kat**

Estonya'da **3 kat**

Litvanya, Çek Cumhuriyeti ve Polonya'da **2 kat**

Slovakya'da ise **1,5 kat** arttı.

2007 ile 2011 arasında çiftçilerin geliri

Romanya'da **2 kat**

Bulgaristan'da **1,5 kat** yükseldi.

52 ★ yıl 2007

Tarım Ürünleri Ticaretimiz

Yaklaşık **190 ülkeye** tarımsal ürün satıyoruz

2014 yılı

İhracatımız **18 milyar dolar**. Toplam ihracat içindeki payı ise **yüzde 11.4**
İthalatımız ise **12.4 milyar dolar**. Toplam ithalat içindeki payı ise **yüzde 5.1**

Tarımsal dış ticaret fazlamız

5.6 milyar dolar

52 yıldır

Tarım Ürünleri İhracatımız (2014)

1. Irak - 3 milyar 456 milyon dolar
2. **Almanya - 1.5 milyar dolar**
3. Rusya - 1.27 milyar dolar
4. **İtalya - 912 milyon dolar**
5. Suriye - 724 milyon
6. ABD - 676 milyon
7. **Hollanda - 590 milyon**
8. **İngiltere - 474 milyon**
9. **Fransa - 468 milyon**
10. Suudi Arabistan - 381 milyon dolar

**Tarımsal ürün ihracatımızda
ilk 10 ülke 10 milyar dolar
ile bu alandaki ihracatımızın yüzde 58'ini
kapsıyor.**

Tarım Ürünleri İthalatımız (2014)

1. Rusya - 2.8 milyar dolar
2. ABD - 1 milyar
3. Ukrayna - 804 milyon dolar
4. Brezilya - 617 milyon dolar
5. Endonezya - 480 milyon dolar
6. **Almanya - 406 milyon dolar**
7. **Hollanda - 372 milyon dolar**
8. Paraguay - 360 milyon dolar
9. **Bulgaristan - 281 milyon dolar**
10. **Romanya - 281 milyon dolar**

**Tarımsal ürün ithalatımızda
ilk 10 ülke 7,5 milyar dolar
ile bu alandaki ithalatımızın yüzde 60'ını
kapsıyor.**

Tarımsal Ürün İhracatı Neden Önemli?

- *Tarımsal işletme sayısı yaklaşık **3 milyon***
- *Toplam istihdamda tarımın payı **yüzde 24***
- *GSYİH içerisinde tarım payının **yüzde 8***
- *İhracattaki tarımsal ürün payı **yüzde 11***

Tarımsal Üretim Büyüklüğümüz

*AB üyelik sürecinde gösterdiğimiz **uyum çabaları**, sektördeki değişimler ve artan destekler ile tarımsal üretimimiz artırıyor.*

*Tarımsal hâsıla **60 milyar doların** üzerinde.*

*Dünyada **7'nci** sırada yer almaktayız.*

*AB üye ülkeleri arasında ise **1'inci** sıradayız.*

52 yıldır

Tarımsal Ürün Kalitesine Yönelik Gelişmeler

İYİ TARIM UYGULAMALARI ÜRETİM VERİLERİ

Yıllar	İl Sayısı	Üretici Sayısı	Üretim Alanı (da)	Üretim Miktarı (ton)
2007	18	651	53.607	149.693
2008	19	822	60.231	
2009	42	6.020	1.702.804	
2010	49	4.540	781.740	
2011	49	3.042	499.632	1.717.221
2012	47	3.676	837.171	1.538.556
2013	56	8.170	985.099	1.599.636
2014	53	21.332	2.147.705	4.151.661
2015	61	39.740	3.443.955	6.246.144

52 ★ yıl
1965

Tarımsal Ürün Kalitesine Yönelik Gelişmeler

ORGANİK TARIM ÜRETİM VERİLERİ(Geçiş Süreci Dahil)

Yıllar	Ürün Sayısı	Çiftçi sayısı	Yetiştiricilik Yapılan Alan(ha)	Doğal Toplama Alanı(ha)	Toplam Üretim Alanı(ha)	Üretim Miktarı(ton)
2002	150	12.428	57.365	32.462	89.827	310.125
2003	179	14.798	73.368	40.253	113.621	323.981
2004	174	12.751	108.598	100.975	209.573	377.616
2005	205	14.401	93.134	110.677	203.811	421.934
2006	203	14.256	100.275	92.514	192.789	458.095
2007	201	16.276	124.263	50.020	174.283	568.128
2008	247	14.926	109.387	57.496	166.883	530.224
2009	212	35.565	325.831	175.810	501.641	983.715
2010	216	42.097	383.782	126.251	510.033	1.343.737
2011	225	42.460	442.581	172.037	614.618	1.659.543
2012	204	54.635	523.627	179.282	702.909	1.750.127
2013	213	60.797	461.395	307.619	769.014	1.620.387
2014	208	71.472	491.977	350.239	842.216	1.642.235

52 yıl
1965

Türkiye-AB Karşılaştırma

AB'de kullanılan tarım alanı (yaklaşık 170 milyon hektar) ülkemizdeki kullanılan tarım alanının (yaklaşık 40 milyon hektar) **dört katından fazla**

Tarımda çalışan işçi sayısı ise ülkemizden sadece **iki kat fazla**

Tarım istihdamının toplam istihdamdaki payı, AB'de **yüzde 5 iken** ülkemizde **yüzde 24**

GSYİH içerisinde tarımın payı AB'de **yüzde 1,2;** ülkemizde ise **yüzde 8**

Toplam ihracattaki tarımsal ürün payı AB'de **yüzde 9,3** ülkemizde **yüzde 11** olarak karşımıza çıkıyor.

52 ★ yıl
2017

Tarım Sektörümüzün Yapısal Sorunları

- İşletmelerin **küçük** oluşu
- Arazilerin **çok parçalı** olması
- Sulamadaki **yetersizlikler**
- **Kırsal** kalkınma
- Tarımsal **istatistiklerin** yetersizliği

Tarımda En Korumacı Ülke miyiz?

DTÖ'ye göre, 2011 yılında tarımsal ithalat tarifelerinin ortalaması

Türkiye'nin yüzde 41,7

AB ortalaması yüzde 13,9

Türkiye OECD ülkeleri arasında tarımsal ithalat koruması oranı en yüksek ülkelerden biri konumunda bulunuyor.

Tarımsal ticaret aynı zamanda tarife kotalarına ve fiyat düzenlemesine tabi, bu durum Türkiye'de yüksek derecede bir koruma yaratıyor.

52 yıldır

Hayvancılık Verileri

Hayvancılık desteklerinin toplam destekler içerisindeki payı ise **yüzde 30'a** yakın.

Küçükbaş hayvancılıkta 2016 yılında **44 milyon** ile AB üye ülkelerini geçerek ilk sıradayız.

Büyükbaş hayvancılıkta ise 2016 yılında **14 milyon** hayvan varlığı ile Avrupa'da Fransa'nın ardından ikinci sırada yer aldık.

Trakya bölgesinin **şap hastalığından** ari statüsünü sürdürebilmesi için yoğun aşılamayla birlikte, Trakya ile Anadolu arasında hayvan hareketlerine yönelik sıkı kontrollerin uygulanmasına devam edilse de halen **istenilen seviyeye ulaşamadık**.

52 ★ yıl
1965

Destekler Yeterli mi?

Tarıma verilen desteklerin GSYİH'ye oranının OECD ve AB ülkelerinin **ortalamalarına yakın** olduğu görülüyor. 2012 yılında OECD'de tarımsal desteklerin GSYİH'deki payı **yüzde 0,94** olarak açıklandı.

Dünya Bankası'nın hazırladığı bir raporda yüzde 2 olarak belirtilse de, Türkiye'nin tarımsal desteklerinin GSYİH içindeki payı **yüzde 1'in** altında.

2009-2011 dönemlerinde ise tarımsal üretici desteklerinin tarım hâsılasına oranı:

AB ortalaması **yüzde 20,21**

OECD ortalaması **yüzde 20,48**

ülkemizde bu oran **yüzde 24,70**

52 2011 yıl

Destekler Yeterli mi?

8 Nisan 2006 tarihinde kabul edilen 5488 sayılı Tarım Kanunu'nun tarımsal desteklerin finansmanı ile ilgili 21'nci maddesinde, "Tarımsal destekleme programlarının finansmanı, bütçe kaynaklarından ve dış kaynaklardan sağlanır. Bütçeden ayrılacak kaynak, **gayri safi milli hasılanın yüzde birinden (1) az olamaz**" hükmü

52 ★ yıl
2017

Yüksek Girdi Maliyetleri

*Birçok AB ülkesi çiftçisi mazotu, ülkemiz çiftçisine göre yaklaşık **yüzde 40 ile yüzde 60** daha ucuza kullanıyor, diğer tarım girdilerini de bizim çiftçimizden çok daha **ucuza** temin ediyor.*

*Türkiye'de de tarımsal desteklerin **en az beş yıllık** bir bütçe ile açıklanması yol gösterici olacaktır.*

*ABD tarımsal destek bütçesini **beş yıllık**
AB ise tarımsal bütçesini **yedi yıllık** hazırlıyor*

52 yıldır

Verimlilik Hala Sorun mu?

*Türkiye’de tarımın verimliliği hala **düşük seviyede** seyrediyor.*

Türkiye’nin hektar başına ürün alımı:

*Hollanda’nın **dörtte biri,***

*Almanya ve Fransa’nın yaklaşık **yarısı kadar.***

52 ★ yıl 2017

Verimlilik Hala Sorun mu?

Üretim yapılan arazi büyüklüğü ortalama **5,9 hektar** ve ortalama **10 parselden** oluşuyor.

30 milyon parcel **40 milyon** hissedar var.

İşletmelerin **yüzde 65'i**, **5 hektarın altında** üretim yapıyor

Yüzde 83'ünün tarım arazisinin büyüklüğü **10 hektarın altında**.

52 2017 yıl

Verimlilik Hala Sorun mu?

Ortalama tarım işletmesi büyüklüğü

*İngiltere'de **53,8 hektar***

*Fransa'da **52,1 hektar***

*Almanya'da **45,7 hektar***

*İspanya'da ise **23,8 hektar***

*Bir de bu soruna **yüksek girdi maliyetleri** eklenince ülkemizdeki verimlilik sorunu iyice büyüyor.*

*Türkiye'deki **çiftçilerin yüzde 75'inin, tarımsal alanların yüzde 25'ini kullanıyor** olması da dikkat çeken bir başka sorun.*

52 ★ yıl
1965

Verimlilikle Sulamanın Önemi

Sulanabilir tarım alanlarının sulamaya açılmasıyla tarımsal gelirden, ekilecek ürüne göre **21-22 milyar liraya** kadar ek gelir elde etmek mümkün.

Hollanda kadar bir alanı **nadasa** ayırıyoruz.

Suyla buluşturacağımız alanlardaki **tarımsal gelir 5-6'ya** katlanabilir.

52 1965 yıl

Tarım Tavizlerimiz

*Tarım ürünlerinin **GB'ye dahil edilmesi** tabi ki Türkiye'nin tarıma ilişkin verdiği **ilk taviz olmayacak.***

Türkiye'nin STA imzaladığı 13 ülke:

Güney Kore

Sırbistan

Karadağ

Gürcistan

Bosna Hersek

Arnavutluk

Mısır

Şili

Hırvatistan

Makedonya

Fas

Tunus

Filistin

52 yıldır

STA İmzaladığımız Ülkeler ile Tarımsal Ticaret Verileri

Tarımsal ihracatımız:

2000 yılında 488,2 milyon dolar

2012 yılında ise 1,1 milyar dolar

Tarımsal ithalatımız:

2000 yılında 141,2 milyon dolar

2012 yılında 367,2 milyon dolar

52 2017 yıl

Türkiye'nin imzaladığı STA'larda en çok taviz verdiği tarımsal ürünler:

***Taze ve kurutulmuş meyve ve sebzeler;
baklagil ürünleri; mantar türleri; yağlı tohumlar;***

Baharat bitkileri; kahve, kahve kabuk ve kapçıkları;

Kesme çiçek türleri; çikolata ve diğer kakao içeren

Gıda müstahzarları; ekmek, pasta, kek, bisküvi

Diğer ekmekçi mamulleri; sebze ve meyve suları.

52 yıldır

Türkiye'nin imzaladığı STA'larda en çok taviz aldığı tarımsal ürünler:

Kabuklu meyveler (fındık, antep fıstığı gibi); taze ve kurutulmuş diğer meyve ve sebzeler;

Baklagil ürünleri (kabuklu veya kabuksuz)

Hububat; çikolata ve diğer kakao içeren gıda müstahzarları;

Ekmek, pasta, kek, bisküvi ve diğer ekmekçi mamulleri; sebze ve meyve suları; reçel, jöle,

Marmelatlar, meyve ve sebze püreleri; kesme çiçek türleri.

52 yıldır

Tarımsal İhracatta Avantajlı Olduğumuz Ürünler

*En fazla ihracat yapılan **31 tarımsal ürün** Türkiye'ye
10 yılda **48,5 milyar dolar döviz** kazandırdı.*

**2006-2015 tarım ürünlerinde
ihracata en büyük katkı:**

Fındık- 10,3 milyar dolar

Üzüm- 5,9 milyar dolar

52 yıldır

Tarımsal İhracatta Avantajlı Olduğumuz Ürünler

Son 10 yıllık ihracat dönemi:

- **Tütün - 4,4 milyar dolar**
- **Domates - 3,8 milyar dolar**
- **Kayısı - 3,5 milyar dolar**
- **Limon - 2,6 milyar dolar**
- **İncir - 2,2 milyar dolar**
- **Yumurta - 1,9 milyar dolar**
- **Mercimek - 1,8 milyar dolar**
- **Portakal - 1,6 milyar dolar**
- **Mandalina - 1,4 milyar dolar**
- **Kiraz - 1,4 milyar dolar**
- **Zeytin - 1,2 milyar dolar**

52 1965 yıl

İşlenmiş Ürün – Yüksek Katma Değer

Tarımda işlenmiş ürün ihracatına daha fazla ağırlık verilmeli.

Kırsalda tarım ile gıda sanayinin entegrasyonunu tam olarak sağlanmalı.

Örnek: Patatesi cips, elmayı kurutulmuş hale dönüştürdüğünüzde katma değerini 4-5 kat artırıyoruz.

52 yıldır

Tarımsal İhracatta Yıldız Ürünler

Türkiye 2015 yılında

10,78 milyar dolar gıda ihracatı yaparken,
6,1 milyar dolarlık tarım ürünü ihraç etti.

Toplam gıda ve tarım ihracatında
gıda ürünleri payı:

İtalya'da yüzde 83,2'sini,
Almanya'da yüzde 80,6'sını,
Fransa'da yüzde 76,5'ini,
Hollanda'da yüzde 72,5'ini

Türkiye'de bu oran yüzde 63,8

52 yıldır

Güçlü Ürünlerimiz – Sert Kabuklu Meyveler

Türkiye, sert kabuklu meyvelerden dünya üretiminin

Fındıkta yüzde 63,1

Antep fıstığında yüzde 9,3

Cevizde yüzde 5,2

Kestanede yüzde 3,1

Bademde yüzde 2,7'sini gerçekleştiriyor.

Dünya sıralamasında:

Fındıkta 1'nci,

Kestanede 3'üncü

Antep fıstığında 3'ncü

Cevizde 4'ncü

Bademde 7'nci

52 yıldır

Dünyada Sert Kabuklu Ticareti

- 1. ABD**
- 2. Türkiye**
- 3. İspanya,**
- 4. Avustralya,**
- 5. Çin**
- 6. Almanya (*)**

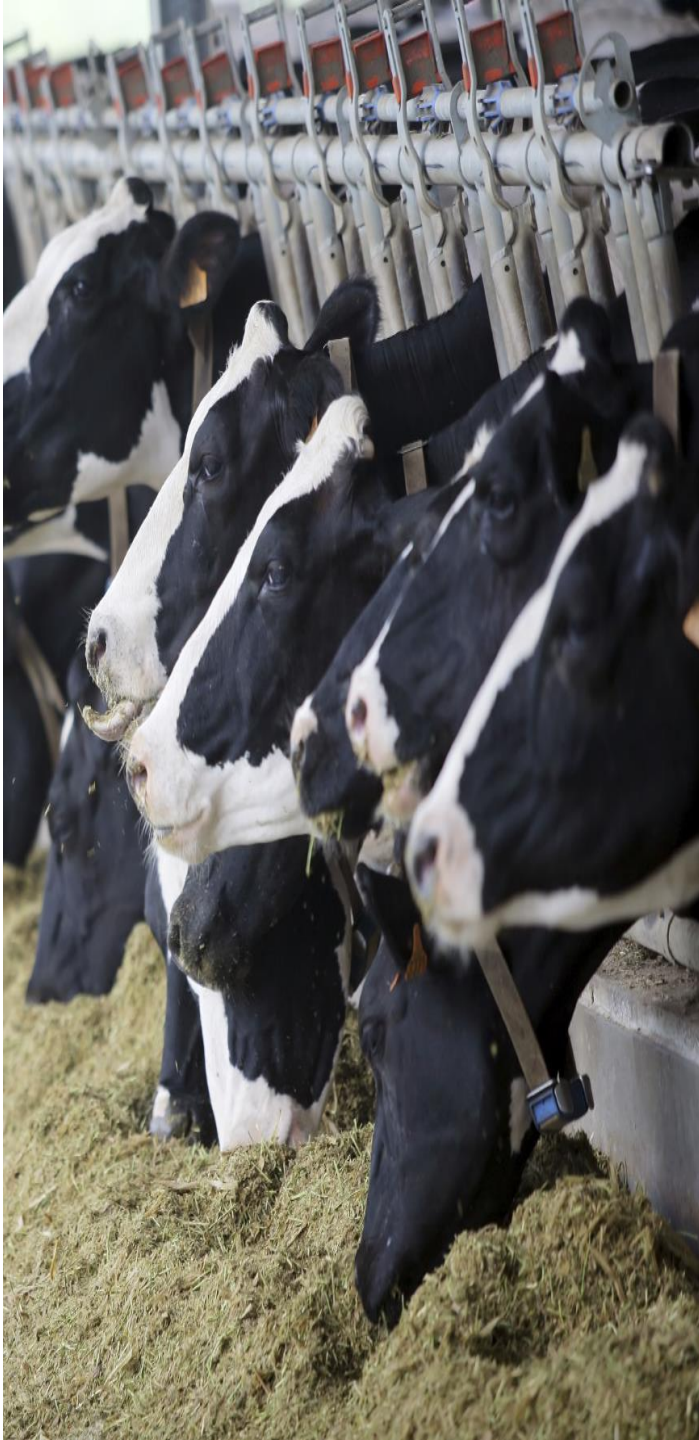
52 yıldır

Tarım Ürünleri Nasıl Etkilenir?

Türkiye'nin gıda güvenliği, veterinerlik ve bitki sağlığı konularındaki AB kurallarını ne kadar hızlı bir şekilde kabul edeceğine ve uygulayacağına kritik bir şekilde bağlı olacaktır.

52 1969 yıl

Tarım Ürünleri Nasıl Etkilenir?

*Üye ülkelerden Türkiye'ye **hayvansal ürün ihracatı artacaktır.***

*Hiç bir Akdeniz ülkesi AB'ye üye olduktan sonra (İtalya, İspanya, Yunanistan) **hayvancılık ürünlerindeki ithalat artışını önleyemedi.***

*Kuzey ülkeleri **coğrafi olarak bu açıdan avantajlı konumda bulunuyor.***

52 yıldır

Tarım Ürünleri Nasıl Etkilenir?

Buğday ithalatının toplamda, mevcut buğday ithalatı kadar artabileceği öngörülüyor.

(Dünyada gerçekleşen yaklaşık **700 milyon ton** buğday üretiminin yaklaşık **150 milyonunu** gerçekleştiren ve ilk sırada yer alan AB'ye karşılık Türkiye **20 milyon tona** yakın üretim gerçekleştiriyor.)

Süt ve süt ürünleri ithalatında da **artış** yaşanması bekleniyor.

AB'deki Akdeniz ülkeleri ülkemiz **menşeli yağlar ve domates** ile daha fazla rekabet etmek durumunda kalabilir.

52 2019 yıl

Tarım Ürünleri Nasıl Etkilenir?

Olası ihracat artışıımızın ise **en çok meyve ve sebze, bazı tahıl** ürünlerinde gerçekleşmesi öngörülmüştür.

Türkiye'nin AB'ye ihracatı içinde önemli bir paya sahip olan **kabuklu ürünler** için de bazı özel koşullar uygulanıyor (örneğin fındık ve incir için aflatoksin kontrolü, meyve ve sebze için zirai ilaç kalıntısı kontrolleri).

Kanatlı hayvan sektöründe de rahatlıkla rekabet edebiliriz.

52 2019 yıl

Nasıl Yaklaşılmalı?

Özellikle ithalatta büyük artış potansiyelinin bulunduğu durumlarda **ticaret reformunu** engelleyebilir.

Ürün bazında **iki taraflı piyasa erişiminin** müzakere edilmesi, bu hassasiyetlerin aşılmasına yardımcı olabilir.

Böyle bir **pozitif liste yaklaşımı** bir bütün olarak tarım sektörü için yavaş bir ticaret serbestleştirilmesi getirecektir.

52 1969 yıl

Tarım Ürünleri Ticaretinde Örnek Bir Sorun:

AB ile tarımsal ürün ticaretimizde yaşanan sorunlardan en göze çarpan örnek **zeytinyağı** sektörü için yaşanıyor.

Yıllık ortalama **220 bin ton zeytinyağı üretimi ve 450 bin ton sofralık zeytin üretimi gerçekleştiren Türkiye, dünyanın en önemli üreticileri arasında yer alıyor.**

Buna karşılık Türkiye, AB'ye zeytinyağı ihracatında ton başına **1300 avro vergi** ödemek zorunda kalırken, bu alanda AB'den Türkiye'ye verilen kota ise sadece **100 ton** olarak karşımıza çıkıyor.

52 ★ yıl
1969

Değerlendirme

AB üyesi olmadan, yani AB'nin OTP ile desteklenmeyen tarım sektörünün GB'ye dahil edilmesine son derece dikkat edilmelidir.

Olumsuz etkileri dengelemek için, Türkiye'nin tarımında üretkenliği artırmaya yönelik önlemler düşünülmeli ve hassas ürün grupları için geçiş dönemleri tanınmalıdır.

52 yıl
1965

Değerlendirme

*Ekonomik olarak, tarımsal alanda **dünyanın en önemli aktörü olan AB** ile tarım ürünlerini kapsayacak şekilde modernize edilecek GB için **müzakereler hassasiyetle yapılmalı** ve olası sorunların çözümü için **süratle çalışılmalıdır**.*

*Sektörün **büyüklüğü, toplumun önemli bir bölümünü doğrudan ilgilendirmesi** ve AB OTP'sinin geçirdiği reform süreçleri, Türkiye'nin uyum çalışmalarını etkileyen unsurlar arasında yer almaktadır.*

52 1965 yıl

Değerlendirme

Türkiye'nin, AB'nin bu **en masraflı ve geniş kapsamlı politikasına uyum sağlamasının** aynı zamanda sektörün gelişimi açısından büyük önem taşıdığı görülüyor.

AB standartlarının karşılanması amacıyla gerçekleştirilen reformların, tarımsal işletmeler ve gıda sanayimizin rekabet gücünü artırırken **GB'nin modernize edilmesi sürecinde elimizi güçlendireceği** söylenebilir.

Sektör üzerinde kısa vadede olumsuz etkiler oluşturacağı görülse de **orta ve uzun vadede büyük kazanımlar** elde edilebilir.

52 ★ yıl
1969

Son olarak...

**Tarım sektörü *güçlü politikalar* ile desteklenmeli
ancak tarım üzerinden *politika yapılmamalı*.**

M.Gökhan Kilit

GÜMRÜK BİRLİĞİ'NİN REVİZYONU

M. Gökhan KİLİT

Strateji ve İş Geliştirme Müdürü

52 yıldır